

המארב

כאשר היה דודו רותם רב־טוראי, נשלחה הכיתה עליה פיקד לשכב במארב מדרום לים המלח. המ"כ, אז, צעיר בן עשרים, שמוק לא קטן, מאוד לא היה מרוצה מן המיקום שנבחר בשבילם בידי הפיקוד הבכיר, וברור היה לו כי אין במיקום הזה משום תבונה אסטרטגית, שום סיכוי לתפוס את מי שצריך לתפוס. מובן שלא דיבר עם חייליו על טיפשות המפקדים הבכירים, ראה עצמו כבר אז חלק מחבורת הפיקוד על הצבא, ובכל זאת, אף ששתקן גדול היה, בעיקר נוכח חייליו, צעירים ממנו בערך בשנה, נקט יוזמה והורה לבני התשע-עשרה, כבר מן הלילה הראשון, לזוז, בניגוד גמור להוראות, לנוע ולהישכב במקום אחר, מרוחק מן המקום שבו הצטווה להשכיב אותם. וכיוון שבלילה הראשון לא לכדו שום מסתנן ושום אויב לא נראה בכלל בדרכי העפר המסתבכות אלו באלו, שינה את מקום המארב בלילה הבא, ושוב ושוב – מדי לילה. כך החל המארב: ירדו מן הקומנדקר, על ארבעת רוביהם הכבדים, מקלעון אחד, כבד עוד יותר, מרגמה אחת, מכשיר קשר אחד, שמיכות למכביר, למורת רוחו של דודו, שלא אהב תפנוקים, לא בשלב ההוא של חייו, והוא עצמו בחן כמו קַרְקַל זהיר את הסביבה, חיפש נקודות מסתור, מהן יוכל להכות באויב באמצעות אש חייליו, ידו השמאלית נחה על מותנו, באותה עמידה שפירסמה אותו מאוחר יותר כאלוף, בתצלום הידוע, ליד ראש הממשלה, שלמה פרקינסון, יד ימין על הבטן, כאילו מוכן לתנועה הבאה, תיכף ומיד, והשכיבם, הכל כדי להוליך את האויב שולל, וכאשר יגיע, לא יישאר ממנו יד ושם. חמשת חייליו הקשיבו לו בשתיקה, בעיקר בגלל העייפות, כי מי יכול לישון אחרי הצהריים, ולהיות ער כל הלילה.

ערב ערב, משך שבועיים, חיכו השישה עד שהקומנדקר הכבד יסתלק ממקום המארב הרשמי, זה שהפיקוד הבכיר הסנילי הועיד להם, העמידו פני מתכוננים למארב, ואז עברו על פי פקודה של בן העשרים למקום אחר, בניגוד גמור להוראות, לא משום שאלוף דודו רותם, בהיותו רב־ט, אהב להפר הוראות לְשָׁמַן, אלא משום שהיטיב להבין את רוח הפקודה ולא את לשונה המתה.

בלילה האחרון לשהותם שם, מסיבות חגיגיות, שאפילו דודו נסחף אליהן, שכבו חיילי המארב, כולל הוא עצמו, במקום שהועידו להם אנשי הפיקוד העליון, כמין מסיבת סיום מופקרת – גם על כללים אחרים לא הקפידו, עישנו, דיברו בקול, התבדחו – קפצו איש על רעהו, בהדמיה של מה שצפוי להם בתל-אביב מערב המחרת, ודווקא באותו לילה חלפה, בנקודה ששכבו בה דווקא בלילה

הקודם, מחלקה של האויב, ופוצצה, בזו אחר זו, שלוש בארות מים על מבני הבטון שלהן, ואחר כך מחסן שלם בחווה החקלאית. ממקום רבצם ראו החיילים המופתעים, עיניהם צרבו מעייפות, אבל איך אפשר לישון למראה מרהיב כל-כך, את הבארות ואת המחסן עפים מעלה, כמו מזרקות של אש, ואחר כך מתפוררים באוויר וטובעים באפילה, כאילו לא קרה שום דבר, שקט השתרר, וריח העשן מילא את הנחיריים, כמו קטורת חריפה ונהדרת. מובן שלא יכלו לעשות דבר, וגם לא עשו דבר, שכבו בשקט והביטו והריחו, כמו בקולנוע או בכנסיה.

הם היו שישה, כזכור, וספק אם כולם חשו אותה תחושה. אנשים שותקים, אפילו גברים בשלב שבו עליהם להחליט אם הם מעדיפים נשים שמנות או רזות, מזדיינות סוערות, או פוריטניות מסורות, נערים או נשים בוגרות, אפילו הם יכולים לשתוק ולצרום בתודעה זיכרון לעתיד לבוא, אבל הגוף היה בוודאי כבד, המוח עייף, ולפחות אצל אחד מהם התקשה איבר המין בגלל שכיבה ממושכת על הגחון, ותזווה עצבנית על גבי השמיכה, מעלה-מטה, אולי מפחד. חלקם ודאי פחדו, אף שהיו רחוקים ולא זזו ממקומם. גם לא מפקד הכיתה השתקן, דודו, לימים אלוף, כזכור.

השכם בבוקר, אחרי שהמחלקה המפוצצת נסוגה אל מעבר לגבול, הגיע מפקד הגזרה, כדי לתחקרם באוהל שלהם. האויב, כך הסתבר ממה שהעלו הגששים – אחד מהם נתפס כשהוא מנסה לגנוב לעצמו תרמיל צד קטן שהשאיר האויב, והוכה; הוא היה בדואי, כמובן – האויב מנה 21 לוחמים, וגמל הוליך את חומרי החבלה שלהם. למיטב ידיעתו של התחקיר היו מצוידים מחבלי האויב ברובי סער, רימוני הדף ורימוני רסס לרוב, ובקיצור כוח אש עצום ביחס לששת החיילים ששכבו מרחוק, חסרי אונים, בריאים ושלמים. וכך, בניגוד למסופר בסיפורי המלחמות שלנו, כאשר הכל נהרגים, ורק אחד נשאר כדי לספר את הסיפור, לקבל צל"ש ולעלות בדרגה, אולי גם פרס ביטחון ישראל בטקסים החשאיים, מאוחר יותר בקריירה החיונית שלו, ניצלו חייהם של כל השישה בזכות הציות לפקודות. מישהו מהחיילים, טוראי גדי סֶןְדֶּיוֹ, מצא חן בעיני מפקד הגזרה. השניים חייבו זה לזה, הומוסקסואליות לא היתה ידועה עדיין כעניין – ומכל מקום גדי נשאל לשמו בחיוף, ובחיוף אף השיב, ואחר כך נשאל בחיוף למוצא הוריו, אם הם מפאדובה, או גנואה, ומכיוון שהיו דווקא מסיינה, מכאן ואילך, אולי בזכות האהבה לטוסקנה, או בזכות חיובו המקסים, היתה הדרך פתוחה לפניו לנצל את מוצאו האקזוטי-משהו, ואת תשוקתו של מפקד הגזרה, כדי לברר, בטרונים, ומטעם דודו, כמובן – סרְנְדֶּיוֹ העריץ את דודו הערצה של ממש – מדוע השכיב אותם במקום שבו לא יכלו להגן על הבארות ועל מחסני החווה, כי הרי לא היתה

זו אשמתם, שנשארו בחיים ואיש מהם לא נפגע, לא נשרט, וחזיון האש נשאר חרות בהם בכל הדרו.

– סרנדיו זה עובדיה בעברית, נכון?

– כן המפקד, אבל אני שאלתי...

– סרנדיו, יקירי, שתבין: אתם הרי בכלל לא הייתם אמורים לשמור על הבארות ולא על המחסן של החווה ולא על שום דבר מדרומה לכם. התפקיד שלכם היה לשמור על הדרך למפעל, שם, רחוק, מצפון, אתה רואה? את זה עשיתם... אף אחד לא פגע במפעל, הודות לכם. הייתם ממש בסדר, שום רגשי אשמה, כן?

מבטי החיילים עקבו אחרי אצבעו העבה של הקצין, שהצביע על מפעלי האשלג מצפונם, לחופיו של ים המוות, ההולך ונגרע מעל מפת כדור הארץ. איש מגוחך היה, אהב את הפקידה הפלוגתית, ורד צלע (נתנה להרכבה ולו לא נתנה אף פעם, סתם, לא בא לה). תוך כדי דיבור, גם עם חבר קציניו, או איתה, יילל לפעמים כמו חתול, השתדל להצחיק, ולפיכך צריכים היו גם חיילי המארב לשמוח, אחרי ששמעו כי היטיבו לשמור על הדרך למפעל האשלג. אבל הם לא שמחו. מצפונם לא ייסר אותם, על שלא הצליחו לשמור על החווה, למשל, או משום שלא הצליחו להרוג באויב. זעם מילא אותם, זעם על מפקד הכיתה שלהם, דודו. כישלונם בקרב הציל את רובם ממוות. גם אילו הטילו את רימוניהם בזמן, גם אילו תיפקדו רובי ה-FN הבלגיים החצי-אוטומטיים, שנקנו בלי קשר לתנאי האקלים והגיאוגרפיה, גם אלמלא סבלו הרובים ממעצורים בגלל החול, גם אילו הפתיעו את מחלקת האויב ואת הגמל שלה, ומנעו ממנה להשליך מיד את רימוניה, גם אז היו מתים כולם במכת האש, השנייה אם לא בראשונה, אחרי שהרגו בגבורה שלושה או ארבעה אויבים. למעשיהם באותם לילות, משך שבועיים, לא היתה באמת שום משמעות.

גם מצפוננו של מפקד הכיתה לא ייסר אותו בגלל הבארות או החווה, אבל הוא, על החמצת הקרב, דווקא הצטער, קרב שברח לו מהידיים, בגלל התרשלותו בלילה האחרון. שתקו החיילים, הביטו בו בכעס, אפילו גדי, אבל לא הסגירו אותו, לא העזו לומר למפקד הגזרה היכן באמת שכבו לילה לילה, ולבטח שכחו את המארב שהוא ברבות השנים, גידלו ילדים, העריצו את הצבא, שלחו לחיקו את ילדיהם, ובעיקר התגאו שהיו פקודיו הראשונים של דודו, אשר טיפס מאז עד דרגת אלוף, וגם סילקו מתודעתם את כל הנקודות בחייהם, שהגבול בין היש לאין היה דק כמו עור מתוח על אבי העורקים. אחד מהם נהרג בקרב אחר, מקץ שנה, עודד קראו לו, רימון שזרקה חוליה מן החשיכה פער לו שני פתחים גדולים

בירכיו, מתחת למפשעה, נעליו נמלאו דם, והמלים האחרונות שלו היו: "תקחי אותי מכאן". הוריו מתו בשיבה טובה, אמו שתקה, ואביו התייפח בכל פעם שעלו אל קברו, לשם גם עולים מדי שנה ביום הזיכרון לכל החללים, תלמידי כיתות א' בשכונתנו, מנקים אותו ממחטי האורן הישנים, וכל החמישה האחרים, כולל דודו, המשיכו לחיות, גדי סרנדיו היה לכתב צבאי, ואחר כך לגורם בכיר בתקשורת האלקטרונית, אלון היה למדריך תיירים, ושניים אחרים, ששם נשכח כבר מאיתנו, גידלו ילדים, אחד מהם, אורן, התחרש בגיל שלוש בגלל דלקת זיהומית של קרום המוח, ורק המ"כ דודו התפרסם כאלוף ואחר כך כאלוף מת. פעם אחת, דווקא כאשר שכב עם ורד צלע ההיא, הפקידה הפלוגתית, שמפקד הגזרה אהב מאוד, ללא הואיל, ונרד היתה כבר גרושה ממורמרת, ילדיה שנאו אותה שנאת מוות, ובצדק, חיקה הניחוחי, החריף, המלא, הבהיל אותו, הבחיל אותו, נזכרו שניהם בלילה ההוא. מה הקשר בין פגישתם הפתאומית ללילה ההוא? שום קשר.

אלוף דודו שכב בזרועות ורד הפסיכולוגית והתעצבן כאשר ניסתה ללטף אותו אחרי המשגל, במקום להניח לו. נפגשו שעה אחת קודם לכן, בבית קפה ירושלמי לא הרחק ממלוננו. היא קראה רומן מתורגם, הוא לחך בכפית קצף מתחתית הספל. במיטה סיפרה לו בלשון רדומה על מפקד גזרה אחד שאהב אותה, ועשה מעצמו צחוק מרוב אהבה, כי היא, כך התוודתה, לא אהבה אף פעם את מי שאהב אותה יותר משהיא אהבה אותו. ספק אם דודו זכר אותה משם. ספק אם ורד זכרה אותו משם. הוא ניסה לבדות משהו שיתחיל שיחה, רצה לספר את חייו, לאו דווקא באוזניה, אבל היא היתה שם והפסיקה לדגדג אותו ולכן יכול היה להתחיל זאת דווקא לאוזניה. חייו, לא היתה להם ראשית באותו רגע, במיטה, בעצב שהקיף את שניהם והפריד ביניהם. לכן החל את סיפור חייו דווקא מהמארב ההוא. דיבר ודיבר ולא הפסיק. תחילה שמחה ורד, אחר כך נרדמה. דודו חשב שהיה, כמפקד צעיר, חכם ממפקדיו הבוגרים, וכמפקד בוגר היה חכם ממפקדיו הזוטרים. שבוע לאחר מכן, לגמרי במקרה, נהרג בתאונת דרכים. ורד צלע שמרה את סיפור המארב לעצמה, בדיוק כמו שסיפר אותו דודו. את גרסתו של הקצין הבכיר מאז לא זכרה, אף שאמרה לדודו כי זכרה. גם את ריח גופו של הקצין שכחה, אבל זכרה לפחות שהיה לו ריח מוזר. היא היתה אשה דיסקרטית. בנעוריה שכבה עם גברים רק מאהבה, חשבה על סקס כעניין פרטי לגמרי. אחר כך התבגרה, כמו כולם, מאוחר מדי, ואחרי שדודו נהרג, הלכה להלוויה, התבוננה באשתו ובכתה קצת.